

Kmetijstvo.

Kmetijske hranilnice in posojilnice po Raiffeisenovem sistemu.

(Dalje.)

Predarlško. Leta 1890. bil je deželni odbor od deželnega zbora pooblaščen, da v oziravrednih slučajih po svojem prevdanku v deželi predarlški že obstoječim ali pa v bodoče ustanovljenim hranilnicam in posojilnicam po sistemu Raiffeisenovem dovoljuje za prvi nakup potrebne oprave iz deželnih sredstev podpore v znesku po 50 do k večjemu 100 gld. V letih 1891. do 1896. dovolile se niso le že 1890. leta obstoječim hranilnicam in posojilnicam podpore po 80 do 100 gld., temveč tudi vsem med tem časom novoustanovljenim društvom — približno 30 — jednokratni prispevki po 100 gld. k troškom prve oprave. Leta 1896. bil je dalje zvezi hranilnih in posojilnih društev po Raiffeisenovem sistemu dovoljen za leto 1895. prispevek 300 gld., za leto 1896. pa prispevek 600 gld. pod tem pogojem, da ista ob troških zveze izvršuje revizijo tudi tistih hranilnic in posojilnic, ki ne spadajo k zvezi, ako same za to prosijo.

Češko. Deželni zbor je naročil deželnemu odboru, da s sodelovanjem deželnega kulturnega sveta posebno pozornost obrača na ustanovitev Raiffeisenovih hranilnic in posojilnic ter povsod, kjer se mu vidi primerno ali potrebno, po kmetijskih potovalnih učiteljih ali po drugih v tem predmetu večjih osebah daje potrebna pojasnila. V deželni proračun za 1896. leto ustavljen je bil znesek 15.000 gld. v to svrhu, da se po Raiffeisenovih načelih že obstoječim hranilnicam in posojilnicam ali pa na novo ustanovljenim v svrhu lažjega poplačila troškov za prvo opravo dovoljujejo podpore po 250 gld. potom deželnega kulturnega sveta. V posebno ozira vrednih slučajih se sme ta podpora zvišati na 300 gld.

Moravsko. Centralni zvezi nemških kmetijskih kreditnih zadrug Moravskega in Šlezije dovoljena je bila v svrhu revizije in poučevanja moravskih posojilnih društev po sistemu Raiffeisenovem od leta 1895. dalje za dobo petih let podpora po 1000 gld. na leto pod tem pogojem, da se o porabi te podpore položi deželnemu odboru vsako leto račun. Deželni odbor je bil tudi pooblaščen, da v ubožnih občinah obstoječim ali pa šele ustanavljajočim se posojilnim društvom po Raiffeisenovem sistemu v svrhu pokritja troškov za opravo dovoljujejo ali po 4 % obrestna v petih enakih letnih obrokih vračljiva posojila do najvišjega zneska 200 gld. ali pa podpore do najvišjega zneska po 50 gld. pod tem pogojem, da dotična posojilna društva pripadajo ali kaki od dežele podpirani centralni zvezi ali pa se zavežejo, da se podvržejo v svojem gospodarjenju kontroli deželnega odbora. V to svrhu dal se je deželnemu odboru letni kredit 1200 gld. na razpolago.

Šlezija. Tukaj se pogojno dovoljujejo podpore in 3 % posojila iz šlezijskega deželnega kulturnega zaklada kmetiskim hranilnicam in posojilnicam brez razločka, so-li ustanovljene po sistemu Raiffeisen ali pa Schulze-Delitsch. Pogoji, pod katerimi se dajo podpore in posojila, so:

1.) pravila in poslovni red takšnih društev morajo se strinjati z uzorci, ki jih določi deželni odbor ali pa vsaj zadobiti pritrjenje deželnega odbora;

2.) dotična društva se morajo zavezati, da bodo predlagala deželnemu odboru vsako leto, dokler posojilo ni povrnjeno, računski izpisek, bilanco, natančen zaznamek imetka in dolgov in pa zaznamek vseh članov;

3.) deželni odbor se mora prepričati, da dotično društvo uspešno deluje, ali pa, če gre za novo ustanovitev takega društva, da bo uspešno delovalo, kakor tudi, da je povračilo dotičnega posojila zagotovljeno.

Število do konca 1895. leta podpiranih Raiffeisenovih hranilnic in posojilnic je znašalo 36, visokost izplačanih podpor za prvo opravo pa večjidel po 50 gld., v nekaterih slučajih pa samo 40 gld.; visokost posojil pa se je sukala med 300 in 1000 gld. Schultze-Delizscheva posojilnica je le ena dobila 50 gld. podpore.

Od 1. novembra 1894. l. naprej obstoji zveza šlezijskih Raiffeisenovih blagajnic s centralno blagajnico, katerej je deželni zbor za leto 1894. dovolil ustanovilni prispevek 500 gld., za leto 1895. pa podporo 800 gld. iz deželnih sredstev. Dalje ji je deželni odbor iz deželnih sredstev dovolil obrestni kredit 1200 gld., da ga vzdiguje po potrebi, s čemer je centralni zvezni blagajnici omogočeno, k zvezi pripadajoče hranilnice in posojilnice tudi takrat še zalagati z denarjem, če sama primernih denarnih svot nima več na razpolago.

Galicija. V Galiciji ni hranilnic in posojilnic po Raiffeisenovem sistemu, ampak le občinske in okrajne posojilnice, katere proti primernim obrestim dajejo prebivalcem po deželi osebni kredit. Ti denarni zavodi morejo se ustanoviti le na podlagi normalnega pravila, katero je sestavil deželni odbor dogovorno s c. kr. vlado. Sedaj obstoji v Galiciji 3335 občinskih posojilnic s skupno osnovno glavnico v znesku 5,160.756 gld. in 14 okrajnih posojilnic z glavnico 549.868 gld.

Dne 28. januarja 1896 dovolil je deželni zbor deželnemu odboru za leto 1896. in 1897. po 5000 gld. v svrhu pokritja troškov ustanovitve, oziroma uredbe hranilnic ali posojilnih društev, ki jih imajo ustanoviti okrajni odbori.

Od koroškega deželnega odbora na dotični tuuradni dopis ni došel odgovor. (Konec sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

Pitanje oslabelih konjev. Oslabeli konji se najhitreje opitajo, ako se jim poklada namočen oves z priklado kuhinjske soli. Raba neugašenega apna, katero devajo nekateri zdrobljeno v krmo konjem, da bi jih hitro opitali, ni priporočati. Konji se sicer navidezno odebele, ali često se prigodi, da zopet oslabijo.

Napajanje konj. Pitna voda za konje naj bo vedno nekoliko postana, le tako se prepreči razno prehlajenje. Tudi ni prav napajati, predno se konj ne posuši od potu. Kdor tako ravna, zabrani marsikako bolezen pri svojih konjih. Drugače je seveda, če so konji na potu ter gredo precej po napajanju zopet naprej, a tudi v tem slučaju je postana voda boljša od mrzle.

Poučni in zabavni del.

Pestenje.

Ozrimo se na najposlednje pestenje, katero se je vršilo 17. marca v Nevadi, državi Nebraska v Ameriki kakor poroča „Am. Slov.“ Razvideli bomo, na kako nizki stopinji omike smo v dobi „razsvitljenega“ devetnajstega stoletja.

Malo mesto Nevada je bilo doslej povsem mirno, prebivalci mesta so delavni ljudje. Misel, da bi se pestenje v tej državi vršilo, rodila se je prvemu v glavi Mr. Smithu, kateri je metal denar na desno in levo, da bi se le uresničila njegova želja, in da bi pridobil dovoljenje z višjega mesta, da se sme pestenje javno vpriporiti v Nevadi. Posrečilo se mu je pridobiti za to srca vseh merodajnih krogov. Toda kmalu na to zagnali so velik hrup večji in manjši časniki in če tudi so ostro prijemali zavoljo tega guvernerja in poslance, — vse ni nič izdalo. Misel ta je vendar dosegla toliko, da je javno pestenje za vselej pokopano in da se ne vprizori nobenkrat več niti v državi Nevadi, niti v kateri drugi državi Zjedinjenih držav.

Preidimo k stvari. Ljudje so vreli v Nevado že tri dni preje, predno se je imela igra pričeti. Prihajali so radovedneži, po številu več tisoč, iz Čikage, Bostona, New Yorka, St. Louisa, Philadefije; iz lepe solnčne Kalifornije videti je bilo, da so ljudje najbolj zastopani. Bogatini so naročili iz strankarskega namena železničnim družbam, naj ne odjenjajo s cenami pri osebnih vlakih, češ, da se ne zanimajo za pestenje. Ker je pot sila dolga in vožnja draga, ni bilo došlo tja razven bogatinov in domačih ljudij prav nič zunanjih, manj premožnih.

Nestrpno je pričakovala gospoda trenutka, ko se prične pestenje. Ob deveti uri bila je v areni (prostor, kjer se vrši pestenje) tolika gnječa, da je mnogim slabo prihajalo, jeden podjetnikov pestenja je celo v nezavest padel. Vreme namreč je bilo, kakor sredi poletja. Dogovorjeno je bilo, da bo stal sedež v prvi vrsti 10 dolarjev, ali ko so podjetniki videli hud pritisk občinstva, nastavili so sledeče cene za vstop v areno: Sedež v prvi vrsti za jedno osebo 40 dolarjev, drugi sedeži po 30, 20 in 10 dolarjev, na skrajnem vrhu, kjer je bilo natlačeno polno ljudstva, stala je vstopnica 5 dolarjev. Vstopnina je vrgla 175.000 dolarjev.

Od vseh stranij je bila arena pokrita, le z vrha ne. Ko se je ob 12. uri pestenje pričelo, ljudje so bili kakor omamljeni. Nam se utegne to čudno zdeti, ker nimamo pojmov o tej igri. Nestrpnost postajala je skrajna.

In zakaj? Zato, ker so se vršile velike in majhne stave v areni in zunaj arene, in to je stavoželjnim ljudem pamet osolilo. Corbett je bil ljubljenec večine navzočih, saj ni čudno, ker velik del navzočih so bili igralci in ljudje, kateri si ne služijo z žuljavimi rokami kruha; bili so torej za Corbetta, ki je tudi mlad igralec ter spada v ono vrsto ljudi, kateri nemoralno žive. Corbett se je ločil od prve žene ter se vdrugič poročil z damo, katera ni bila na dobrem glasu.

Vse drugače je omeniti o Fitzimmonsu, on živi zmerno. Da ima ženo ostrega značaja vidimo iz tega, ko je kot gledalka iz prostora vpila nad svojim možem: „Čuj ti Bob (to je Fitzimmonsovo ime), ne postani kukavica nasproti kukavičnemu protivniku tvojemu, — udari ga, toda ne po glavi, se strani, ne glej na par kapljic krvi, ki ti prihajajo iz ustnic, (Fitzimmons je krvavel od udarca Corbettu) drži se možato, sicer te zamenjam. Nekoč hotela je celo čez ograjo priti in pomagati možu Corbetta tepsti, kar pa so redarji brzo zabranili ter jo pomirili.

Navadno je, da se pestilca pozdravita predno se pričneta boriti in v ta namen zadostuje, da si podasta desnico. Corbett prvi ponudi Fitzimmonsu pozdrav, ali ta mu na začudenje vseh pozdrav odkloni. To je storil vsled tega, ker ga pri dveh jednacijah prilikah Corbett ni hotel pozdraviti. Ta čin je Corbetta zelo vznemiril, lahko se mu je to iz obraza videlo.

Po pestilskem določilu, morata se oba borilca najprej tehtati. Corbett je imel 183 funtov, Fitzimmons pa 157¹/₂ funtov.

V začetku borbe bil je Corbett zmagalec, vedno se kazal hitrejšega, nego njegov nasprotnik. Fitzimmons je pustil Corbetta, da se je s tem utrudil, vedno pa je gledal, da bi ga z jednim dobro preračunjenim udarcem uničil. In kakor je mislil, prav tako se je zgodilo.

Po ustanovljenem dnevnem redu je bila borba razdeljena v dva dela, namreč 3krat sta se sprijela, a enkrat imela sta odmor. Blizu njiju stal je človek, kateri je borbo ravnal in borilca k nji klical, dalje bile so prisotne priče, kakor je to v navadi pri dvobojih, in zraven tega bilo je še šest slug, kateri so pestilcema pri vsakem odmoru brisali kri in ju umivali. Prve sedeže so zavzemali odlični ljudje, kakor sodniki, veletržci, advokati in na stotine časnikarjev.

Pri 14. klicu opazilo je ljudstvo vidno pehanje moči Corbetta, to priložnost je Fitzimmons porabil v to, da je z dobro preračunjenim udarcem udaril Corbetta po zgornjem delu srca tako, da je Corbett padel na kolena. Po vsej areni je nastalo veliko upitje, krik in ploskanje je pozdravljalo Fitzimmonsa. Ljudje so bili pač brez čutil, brez usmiljenja, ko so ploskali in se navduševali za človeka, kateri je skoro ubil družega človeka, kajti Corbett je tako težko dihal po prizadetem udarcu, da se je splošno mislilo, da umira.

Nadzornik pri pestenju naštel je do deset, toda Corbett ni mogel vstati. Ko je izustil številko enajst,